

STADSBESTUUR

SINT-TRUIDEN

P. D. K.
Ingekomen 17.04.90
Volgnr. 90/24.1

Kazernestraat 13 3800 Sint-Truiden, 12 april 1990

Kasteel van Rijkel
T.a.v. De Heer C.G. De Dijn
Dionysius van Leeuwenstraat 23

3856 Rijkel (Borgloon)

Uw ref.

dd.

Onze ref. GC/568/64/

Bijlagen

Betreft : Opgravingen Burchtsite Brustem.

Watten
1) Als gelieve my te versorgen!
2) Weten oedert my de plicht!
→ luitken brustem
proch 10/1
9

Geachte Heer,

In funktie van de opgravingsresultaten en de verdere revalorisatie van de Burchtsite nodig ik U graag uit op een werkvergadering die doorgaat op dinsdag 24 april 1990 om 10.00 u. in het Oud-Gemeentehuis De Singel te Brustem (vlakbij de site).

Agenda : bespreking studie en uit te voeren werken.

Hopend op uw aanwezigheid teken ik,

Hoogachtend,

Schepen voor Monumentenzorg,

J. De Kerpel.

RESTAURATIE BRUSTEM

De restauratie en herwaardering van het site van Brustem volgt de grote lijnen van de opgravingsresultaten :

1) 11de eeuwse motte

van deze faze kan enkel het verloop van het grondplan van de toren en de waterput worden aangegeven en dan enkel binnen de stenen donjon. De beste oplossing lijkt ons de aanplanting van een haag, die in de vorm van de toren en de waterput wordt bijgesnoeid.

herwaard

2) 12de eeuwse motte

- restauratie van de zijwanden en bovenzijde van de muurresten van de donjon;
- verwijderen van hoogstammige bomen, zeker richting voorhof (kerk);
- aanplanting van doornstruiken (bv. braamstruiken) op de hellingen van de motte.

3) 16de eeuwse faze

- de zogenaamde "deur" in de donjonmuur en de uitgegraven motteheiling worden bewaard (cf. huidig vulniveau);
- de brug tussen motte en voorhof wordt heropgebouwd; voorafgaandelijk dient aan de voorhofzijde de brug te worden opgegraven (ca 1 maand met 4 man).

herwaard?

1)

archeologische
monumenten

Quel de niveau's
quels des lieux

2)

recherche des points de vue?

Motte

Wandruite

Des points

aantlig dorpsmte

3)

cultuurhistorische problemen

of niet

la recherche des autres sites en l'enceinte
L'histoire, l'archéologie

4)

recherche des sites b. n. r. de

avancé - en l'enceinte

en l'enceinte?

DE MOTTE VAN BRUSTEM (St.Truiden/Limburg)

Naar aanleiding van restauratiewerken aan de donjon van *Brustem* werd door de **Nationale Dienst voor Opgravingen** en de stad **St.Truiden** overgegaan tot een archeologisch onderzoek van de castrale motteheuvel.

De huidige torenruïne dateert volgens historische bronnen uit 1171. Ze beslaat bijna de ganse oppervlakte van het motteplateau. In de 11de eeuw echter hadden de graven van Loon in Brustem reeds een motte opgeworpen. Deze was 6m hoog of zowat 3,50m meter lager dan de nog bestaande heuvel. Ze werd niet in één tijd opgeworpen. Men begon met de constructie van een kernheuvel in de vorm van een croissant. Aan de top en op de flank van deze kernheuvel werden occupatiesporen waargenomen; deze wijzen erop dat men niet onmiddellijk overging tot de volgende stap, namelijk het aanaarden van de motte tot de gewenste hoogte en oppervlakte.

Eens de aangeaarde grond gestabiliseerd was, werden de gebouwen opgetrokken. Op het noordelijk deel van het motteplateau stond een toren, die meer dan waarschijnlijk uit een natuurstenen onderbouw bestond, en waarvan de bovenverdiepingen uit vakwerk waren opgetrokken. Deze constructie had een oppervlakte van maximaal 6m zijde. Op de zuidoosthoek van het gebouw was een kleine uitspringende trapconstructie aangebracht, die toegang verschafte tot de halfondergrondse kelderruimte van het gebouw. Dit in tegenstelling met wat algemeen wordt aanvaard, namelijk dat mottetorens hun toegang op de eerste verdieping hebben.

Op ongeveer 50 cm van de zuidgevel van de toren werd een waterput aangetroffen. Deze werd aangelegd tijdens het aanaarden van de motte zelf. Hij werd aangezet op ca 4m diepte ten overstaan van de oorspronkelijke bodem. Men construeerde eerst een vierkante put bestaande uit houten balken. Hierop bouwde men in droog metselwerk een ronde waterput uit natuursteen. Zijn doormeter bedroeg binnenwerks 80cm, zijn totale diepte ca 11m.

Bij de noordoosthoek van de toren werd de keuken vrijgelegd. Het betreft een houten gebouw met een grondplan van 6m x 4m, bestaande uit 6 palen, ingeplant op de langs zijden. In de noordelijke helft van dit bijgebouw werden verschillende keukenhaarden aangetroffen.

Op de rand van het motteplateau werden 5 paalkuilen van een palissade teruggevonden, die op ca 5m van elkaar waren ingeplant. Ze volgde de rand van het motteplateau; daar waar de motte tegenover zijn voorhof zelf gelegen is, stopt echter de omheining : de palissade daalt er meer dan waarschijnlijk de mottehelling af, om de hoek van het voorhof te vervoegen en op die manier beter de helling en de toegang tot de motte te beschermen. Op de plateaurand treffen we ze dus enkel aan, daar waar de motte vrij en onbeschermd was ten overstaan van het omliggende.

Rond 1170 verdween dus het oudste torengedouw van het motteplateau. Vervolgens werd een ongeveer 3,50 m brede funderingssleuf gegraven; de vrijgekomen grond werd op de rand van het motteplateau en op de hellingen ervan gedeponeed, zodat een ongeveer 4m hogere motte ontstond. Vervolgens begon

men met de bouw van de huidige toren. Hij bezat oorspronkelijk een kelderverdieping. Centraal binnen deze kelder lag de waterput uit de eerste fase. Uit de vulling van de put weten we dat hij in deze fase nog in gebruik was en vermoedelijk pas in het begin van de dertiende eeuw in onbruik raakte. Dit gegeven stemt overheen met de historische werkelijkheid, die aangeeft dat begin dertiende eeuw Brustem zijn militaire en strategische waarde voor de heren van Loon had verloren.

Het is tevens duidelijk dat de waterput pas in de 17de of 18de eeuw werd uitgebroken. Mogelijk was het ook in die periode dat de kelderverdieping van de toren toegankelijk gemaakt werd vanaf het motteplateau. Hiertoe werd de gevelmuur doorbroken en werden houten omlijstingen in de opening aangebracht, zodat hier een deur kon worden geplaatst. Om de toegang naar de toren te vergemakkelijken werd tevens de steile helling gedeeltelijk weggegraven, zodat een lichtere klim mogelijk werd.

J. DE MEULEMEESTER